

NR. 133
AUGUSTUS 2013

JACHT & BEHEER

De organisatie voor beheer en schadebestrijding

Nederlandse Organisatie
voor Jacht &
Grondbeheer

outweg 8, OENE, 0578 6
ofdweg 55, EMST, 0578 6

**Kwaliteitsproducten
van ganzenvlees**

Ganzen vangen, een vak apart

Tekst: Margriet Montizaan - Foto's: Duke Faunabeheer

Ganzen vangen is een onderwerp dat tot veel discussie leidt, ook binnen de jachtwereld. Vreemd eigenlijk, want vangen van dieren doen jagers al decennia lang. In kraaijenrijke gebieden maakten jagers vaak gebruik van een kraaienvangkooi, en toen voor het gebruik hiervan weer een ontheffing nodig werd, was er onbegrip. Ook is het in de jachtwereld niet ongebruikelijk dat verwilderde katten en vossen worden gevangen en gedood. En neem de eendenkooi: een eeuwenoude techniek om eenden te vangen, waarover vaak lyrisch wordt geschreven.

Maar dan komt er een nieuw fenomeen: ganzen vangen. Een middel dat is opgekomen als gevolg van het ganzenbeleid van de laatste jaren, waardoor de stand van overzomerende ganzen exponentieel toenam en nog steeds toeneemt. Om deze exponentiële groei en de hieraan verbonden negatieve gevolgen het hoofd te kunnen bieden, is jagen alleen niet voldoende. Alle mogelijke middelen en methoden zijn nodig zijn om de stand te reduceren tot

een aanvaardbaar niveau. Ganzen vangen is één van deze mogelijke middelen. Waar de weerstand tegen het ganzen vangen binnen de jachtwereld precies vandaan komt, is niet helemaal duidelijk. Mogelijk wordt deze veroorzaakt door onbekendheid met het middel.

Daarom in dit stukje wat achtergrondinformatie over ganzen vangen, met een kijkje in de praktijk van Duke Faunabeheer.

Waarom is ganzen vangen nodig?

Door het overheidsbeleid van de laatste jaren kon er lang niets aan de ganzenproblematiek worden gedaan. Nu de ganzenstand uit de hand loopt moeten alle zeilen worden bijgezet om deze weer te reduceren tot een aanvaardbaar niveau. Met alleen jacht gaat dit niet lukken, helemaal niet in gebieden met veel water (en waar dus veel ganzen zitten), vanwege wandelaars, vissers en andere waterrecreanten. Dit was ook één van de redenen waarom de KNJV zich heeft teruggetrokken uit het G8-akkoord: het is ondoenlijk en onwenselijk om in de zomer zo massaal ganzen te schieten. In een kort tijdbestek van drie weken ca. 10.000 Grauwe ganzen uit de populatie nemen is met afschot niet haalbaar zonder dat recreanten denken dat er oorlog is uitgebroken. Ganzen vangen is

daarentegen een middel waarmee in korte tijd grote aantallen ganzen tegelijk uit de populatie kunnen worden genomen, zonder dat recreanten hiervan veel merken. Nadat de ganzen zijn gevangen moeten ze worden gedood. Dit kan op verschillende manieren gebeuren, zoals door ze de neel om te draaien of, waarvoor rond Schiphol een ontheffing is verleend, door ze met koolzuurgas te doden.

Hoe de dieren na het vangen worden gedood, is eigenlijk niet belangrijk, MIT het maar diervriendelijk gebeurt en het vlees nog verwerkt kan worden. In België bijvoorbeeld krijgen alle gevangen ganzen een spuitje van een dierenarts om daarna in de klike te verdwijnen. Dat is zonde!!

Verschil tussen ganzensoorten

Ganzen kunnen slechts gedurende een korte periode in het voorjaar worden gevangen, namelijk als ze in de rui zijn en dus niet kunnen vliegen. De ruiperiode verschilt per ganzensoort: de Grauwe ganzen komt als eerste in de rui (eind mei - begin juni), daarna volgt de Canadese gans (eind juni - begin juli) en als laatste de brandgans van begin juli tot ongeveer 20 juli. De Nijlganzen kan niet worden gevangen, omdat deze soort het gehele jaar door af en toe een pen vervangt, en dus geen

echte ruiperiode kent waarin hij niet kan vliegen.

Tijdens de rui zijn Grauwe ganzen extreem waakzaam. Ze weten dat ze niet kunnen vliegen en dus niet snel kunnen wegkomen. Al op honderden meters afstand hebben ze mensen in de gaten en vertrekken ze naar het veiliger water. Grauwe ganzen die langer blijven zitten zijn zeker 'uitgeruid': die vertrouwen er op tijdig weg te kunnen vliegen als men nog dichterbij komt. Omdat de Grauwe gans zo ril is, en omdat Grauwe ganzen zich snel weer van een groep afsplitsen, zijn ze veel moeilijker te vangen dan Canadese ganzen en brandganzen. Die gaan namelijk juist naar elkaar toe en vormen gemakkelijk één groep. Omdat Grauwe ganzen vangen veel meer vakkenis, ervaring en teamwerk vereist, is Duke Faunabeheer tot nu het enige bedrijf in Nederland dat effectief grote groepen Grauwe ganzen kan vangen.

Grauwe ganzen vangen met Duke Faunabeheer rond Schiphol

Voordat met het vangen kan worden begonnen, wordt een voorstudie gedaan naar de plaatsen waar grote groepen ganzen op het land verblijven, zodat vooraf een globaal plan kan worden gemaakt. Eenmaal ter plekke, wordt de omgeving goed bestudeerd: waar kunnen de gaasafscheidings en de kraal het beste worden opgesteld en hoe kunnen de ganzen naar die plek worden gedreven.

Als alle gaasafscheidings staan, en de kraal is opgesteld, kan het drijven op het water beginnen. Op honderden meters afstand wordt met een paar bootjes begonnen om de ganzen zeer langzaam op te drijven in de goede richting. Dat vereist een goed samenspel tussen de medewerkers in de bootjes. Het is echt een vak apart. Ook op het water hebben de Grauwe ganzen op grote afstand elke beweging in de gaten. Als een bootje net iets te vroeg of te actief beweegt, dan verspreiden de ganzen zich alweer in kleinere groepjes, of zwemmen weer in de andere richting. Langzaam maar zeker wordt de groep toch één geheel. De kunst is nu om de ganzen precies op de juiste plek het land op te laten gaan. Ze moeten immers aan de goede kant van de uitgezette afscheidings het land op, anders is de actie voor niets geweest. Vandaar ook dat het belangrijk is om te weten, waar de ganzen zelf normaal gesproken vertoeven en het land opgaan. Zodra de ganzen het land oplopen, moet ook een medewerker razendsnel uit de boot het land op, om ze tussen de gaasafscheidings de kraal in te drijven en te voorkomen dat ze weer het water opgaan.

Eenmaal in de kraal, wordt er een zwart zeil omheen gedaan om de dieren rustig te houden. De aanhangwagen met het koolzuurgas wordt nu gehaald en de poelier wordt gebeld. De ganzen lopen rustig de aanhangwagen in. Aan de andere kant van de aanhangwagen staat een deurtje open, zodat de ganzen niet een donkerde tegemoet gaan, maar rustig naar het licht toelopen. Ze lopen een houten bak in, waarvan de klep wordt gesloten zodra ze er allemaal in zitten. De gaskraan wordt opengedraaid en het percentage koolzuurgas loopt langzaam op. Na een halve minuut zijn ze al buiten bewustzijn, en binnen twee minuten zijn ze dood. De ganzen worden in kratten gestopt, geteld en in de wagen van de poelier geladen. De ganzen worden deels naar de voedselbank gebracht, (groten)deels verkocht, en pullen gaan naar een leeuwenopvang in Noord-Holland. De poelier heeft ook een afnemer voor het dons en de veren.

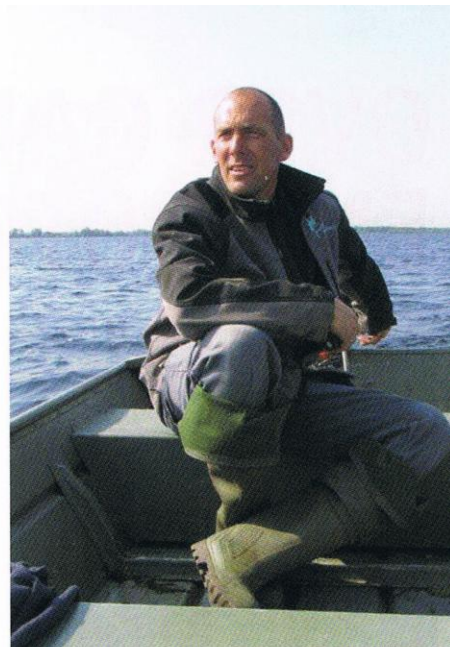
Diervriendelijk?

Het vangen gebeurt rustig en kalm. De dieren raken niet in paniek en door het doden op locatie ontstaat er geen transportstress. In 2010 heeft Alterra het doden van ganzen met koolzuurgas (CO₂) onderzocht. Deze methode is bekend van het doden van kippen, maar was nog niet onderzocht bij ganzen. De conclusie is duidelijk: 'vergeleken met andere methoden, waaronder het schieten en eieren schudden, is het doden van wilde ganzen met oplopende CO₂ concentraties acceptabel wat betreft het dierenwelzijn'.

Noot van de NOJG-ganzencommissie:

Helaas is door een falend overheidsbeleid het zo ver gekomen, dat we nu met de ganzen zitten, en wel met dusdanig grote populaties, dat bejaging met het geweer alleen niet meer voldoende is. Het terugbrengen van deze te grote populatie zal dan ook moeten gebeuren met andere middelen zoals: vergassing, eieren rapen, prikken enz. In het G7-akkoord zijn deze middelen beschreven. Dit akkoord is gemaakt vanwege het feit, dat het beheer van populaties uit de hand is gelopen. Meerdere partijen hebben daarbij een belangrijke rol gespeeld: het sluiten van mogelijkheden om met behulp van het geweer in natuurgebieden op te treden, overheidsbeleid dat niet gemaakt werd op inhoud, maar op populisme, natuurbeheerders met het dogma dat de natuur in Nederland zichzelf reguleert enz.

Ook leidt dit falend beleid tot hoge maatschappelijke kosten terwijl indien er op tijd mogelijkheden zouden zijn geboden voor beheer met het geweer, de maatschappij dit geen euro had hoeven kosten.

De NOJG is van mening, dat we nu binnen de wettelijke en weidelijsheidregels alles zullen moeten doen om een deugdelijk ganzenbeheer te kunnen plegen om daarmee de agrarische belangen van onze achterban te behartigen. Het is hopelijk voor de overheid wel een les geweest om de stem van de man uit de natuur (onze leden) serieus te nemen en daar in haar beleid dan ook rekening mee te houden. Anders zijn debacles zoals de ganzenproblematiek in de toekomst opnieuw te verwachten. Beheer met geweer is effectief én selectief en dient zijn plaats te hebben in een fatsoenlijk faunabeheer.

Henk Hoogenkamp

